

9.1 Tekst A: Bereesjiet 18:1-5

Vertaling volgens het choemasj van Dasberg:

- 1 De Eeuwige verscheen hem in de bossen van Mamré, terwijl hij aan de ingang van zijn tent zat, op het heetst van de dag.
- 2 Hij sloeg de ogen op en keek - daar stonden drie mannen tegenover hem en toen hij dat zag liep hij hen van de ingang van zijn tent tegemoet, boog zich ter aarde en zei:
- 3 'Mijne Heren, als ik toch genegenheid moge vinden in uw ogen, ga uw dienaar dan niet voorbij.
- 4 Laat er toch wat water gehaald worden en wast uw voeten en rust uit onder de boom.
- 5 Ik haal dan een stukje brood zodat u zich verkwikken kunt en daarna kunt u verder trekken, want daarom immers bent u bij uw dienaar langs gekomen.' En zij zeiden: 'Doe maar zoals u gesproken hebt.'

9.2 Herhalen en vertalen

Pasoek 1

Terebinten zijn een soort eikenbomen.

Het werkwoord **יָשַׁב** is tegenwoordige tijd. In het bijbels Hebreeuws geeft dit een handeling aan die op dit moment plaatsvindt. De precieze vertaling is: *hij is bezig om te gaan zitten*. Het heetste moment van de dag is tussen 12.00 en 15.00 uur.

Pasoek 2

De **שָׁרַשׁ** van **וַיִּשְׁאֵל** is **נ.ש.א.** Aan de dagesj kun je zien dat de eerste stamletter is weggefallen en dat dit een **נ** is. In combinatie met **עִינִי** is de betekenis *opslaan*.

De **שָׁרַשׁ** van **וַיִּרְאֵהוּ** is **ר.א.ה.**

Er staat **שָׁלַח** omdat het woord dat op dit telwoord volgt mannelijk is (**אֲנָשִׁים**).

Het enkelvoud van **אֲנָשִׁים** is **אִישׁ**.

De stamletters van **וַיִּרְצֵהוּ** zijn **ר.ו.צ.** Bij werkwoorden met een kamats als klinker onder het voorvoegsel is de middelste stamletter weggefallen. Dit is meestal een **ו**.

אֶרְצָה is het woord **אָרֶץ** (*betekenis meestal land, hier: aarde, grond*) met een richtingshee. Het betekent *naar de grond, ter aarde*

Pasoek 3

De laatste klinker van **וַיִּאֱמַר** is anders omdat het woord hier aan het eind van de zin staat (pausale vorm).

Pasoek 4

De stamletters van **וַיִּקַּח** zijn **ל.ק.ח.**, de grondbetekenis daarvan is *pakken of nemen*.

וַיִּנָּח betekent *toch* en zwakt het wat af, alsof het om een kleine moeite gaat zodat de gasten zich niet opgelaten zullen voelen (Avraham laat ook in het midden wie het water gaat halen).

וַיִּשְׁעֲנוּ staat niet in de grondvorm. Dat kun je zien aan letter **נ** en de dagesj in de **ש**.

Pasoeek 5

וְאָקַח betekent: *ik zal nemen*..

Het woord וְאָקַח heeft dezelfde שְׁרָשׁ, namelijk ל.ק.ח.

De stamletters van וְאָקַח zijn ו.ס.ע.ד. *verkwik je (eet iets)*. Het bijbehorend zelfstandig naamwoord is סְעוּדָה, *maaltijd*.

פְּסוּק א

De Eeuwige verscheen hem
in de eikenbossen van Mamree
terwijl hij zat (bij) de ingang van de tent
op het heetst van de dag

וַיֵּרָא אֵלָיו ה' (ר.א.ה.)
בְּאֵלֵי מַמְרֵא
וְהוּא יוֹשֵׁב (י.ש.ב.) פֶּתַח־הַאֹהֶל
בְּחֹם הַיּוֹם

פְּסוּק ב

Hij sloeg zijn ogen op en keek, zag
en zie, drie mannen staan bij hem
hij zag, keek en rende ze tegemoet
van de ingang van de tent
en boog zich ter aarde, naar de grond

וַיִּשָּׂא (נ.ש.א.) עֵינָיו וַיֵּרָא
וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים נֹצְבִים עָלָיו
וַיֵּרָא וַיִּרְץ (ר.ו.צ.) לְקִרְאתָם
מִפֶּתַח הַאֹהֶל
וַיִּשְׁתַּחוּ (ש.ח.ה.) אַרְצָה

פְּסוּק ג

Hij zei: mijn heren
als ik toch gunst vond
in uw ogen
ga toch niet voorbij
aan uw dienaar

וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי
אִם־נָא מָצָאתִי (מ.צ.א.) חֵן
בְּעֵינֶיךָ
אַל־נָא תַעְבֵּר (ע.ב.ר.)
מֵעַל עַבְדְּךָ

פְּסוּק ד

laat er toch wat water genomen worden
en wast uw voeten
en leunt (rust uit) tegen de boom

יִקַּח־נָא (ל.ק.ח.) מְעַט־מַיִם
וַיְרַחְצוּ (ר.ח.צ.) רַגְלֵיכֶם
וְהִשְׁעֵנוּ (ש.ע.ן.) תַּחַת הָעֵץ

פְּסוּק ה

ik pak een stukje brood	וְאָקַחְהָ (ל.ק.ח.) פֶּת־לֶחֶם
zodat u zich kunt verkwikken	וְסָעְדוּ (ס.ע.ד.) לְבַבְכֶם
daarna trekt u verder	אַחַר תַּעֲבְרוּ
want daarom bent u voorbijgekomen	כִּי־עַל־כֵּן עֲבַרְתֶּם עַל־עַבְדְּכֶם
aan uw dienaar	
ze zeiden: ja, doe	וַיֹּאמְרוּ כֵן תַּעֲשֶׂה (ע.ש.ה.)
zoals u gesproken heeft	כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ (ד.ב.ר.)

9.3 De Tora uitgelegd: tekst A

blz 9 Rasjbam combineert de pesoekiem door de verschijning van 'ה' in de vorm te gieten van drie engelen in mensengedaante.

Het woord אֲדֹנָי kan zowel Eeuwige (Heer) als mijne heren betekenen. Wanneer de pesoekiem bij elkaar horen, zou je אֲדֹנָי in פְּסוּק ג moeten vertalen met *Eeuwige*. Grammaticaal klopt dit niet, omdat het vervolg (pasoek 4) in het meervoud staat. Inhoudelijk klopt het ook niet, omdat je dan 'ה' als het ware als een mens voor zou stellen, hetgeen volkomen tegen de Tora ingaat.

blz 10 De Talmoed, de Rasjbam en andere verklaarders uit groep 1 proberen het probleem op te lossen door uitzonderingen te maken bij het vertalen van het woord אֲדֹנָי.

blz 11 Rasji is een verklaarder die zo dicht mogelijk bij de tekst van de Tora wil blijven (en dus eigenlijk in groep 1 thuis hoort). Zoals we zagen loop je dan vast. Daarom citeert hij deze midrasj en voegt er een uitleg aan toe aan toe waarom hier enkelvoud wordt gebruikt ondanks dat er sprake is van drie bezoekers.

Opvallend in de vertalingen:
 Pasoek 1: de toevoeging van de naam van Avraham in de vertaling van het NBG (hiermee wordt aangegeven dat pasoek 1 en 2 bij elkaar horen, in het Hebreeuws staat er *hem*).
 Pasoek 3: de verschillende vertalingen van het woord אֲדֹנָי. (Dasberg vertaalt het als enige in het meervoud; de overige vertalingen kiezen voor enkelvoud. Hierdoor laten ze in het midden wie de aangesprokene is: 'ה' of de belangrijkste van de engelen.

blz 12 Omdat dit het moment was waarop Avraham de meeste pijn had.

9.4a Grammatica: de gebiedende wijs

blz 14

1	herinner! (vrouwelijk enkelvoud)	7	bewaak! (v.e.)
2	bewaakt! (v.m.)	8	regeer! (m.e.)
3	schrijf! (m.e.)	9	herinnert! (v.m.)
4	hoort! (m.m.)	10	hoor! (m.e.)
5	regeert! (v.m.)	11	schrijf! (v.e.)
6	schrijft! (m.m.)	12	herinnert! (m.m.)
7	bewaak! (v.e.)		

9.4b Grammatica: de gebiedende wijs met keelletters

blz 14 Een voorbeeld uit פְּסוּק דַּ וְרָחֲצוּ - *wast!* Het zou eigenlijk וְרָחֲצוּ moeten zijn. Maar omdat de ׀ een keelletter is wordt de klinker ׀ in plaats van de שׁוּא. De voorgaande klinker past zich hierbij aan, dus וְרָחֲצוּ.

Een voorbeeld uit פְּסוּק הַ וְסָעְדוּ, *en eet, verkwikt!*

1	neem! (v.e.)
2	gaat! (m.m.)
3	ziet! (m.m.)
4	gaat naar buiten! (v.m.)
5	zie! (m.e.)
6	neem! (m.e.)
7	ga naar buiten! (v.e.)
8	gaat! (v.m.)

9.4c Grammatica: de gebiedende wijs met wegvallende stamletters

blz 15 אָמַר = *zeggen*

נָתַן = *geven*

עָשָׂה = *maken, doen*

קָוַם = *opstaan*

1 - E	6 - H of M	11 - R	16 - N
2 - L	7 - D	12 - B	17 - S
3 - J	8 - M of H	13 - F	18 - K
4 - A	9 - P	14 - T	19 - Q
5 - O	10 - I	15 - G	20 - C

9.5 Tekst B: Bereesjiet 18:6-8

Vertaling volgens het choemasj van Dasberg:

- 6 Avraham spoedde zich naar de tent, naar Sarah en zei: 'Vlug, drie seah fijn meel, kneed het en maak er koeken van!'
- 7 En naar het rundvee liep Avraham zelf heel snel, nam een jong mals en goed beestje, gaf het aan de bediende die zich haastte om het klaar te maken.
- 8 Hij nam boter en melk en het jonge dier dat men klaar gemaakt had en zette het hun voor en hij stond bij hen onder de boom toen zij aten.

9.6 Herhalen en vertalen Tekst B

Pasoek 6

De **הָאָה** aan het begin van **הָאֵהָלָה** is een **הָאֵהָלָה**, een lidwoord.

De **הָאָה** aan het einde is een **הָאֵהָלָה**, een richtingshee (locativus).

מְהֵרָה is gebiedende wijs, 2e persoon vrouwelijk enkelvoud. De stamletters zijn **מ.ה.ר.** Het woord **וַיִּמְהַר** komt van dezelfde **שָׁרַשׁ**. De betekenis van **מְהֵרָה** is *haast je!*

De stamletters van **לוּשִׁי** zijn **ל.ו.ש.** Het betekent *knead!* (vrouwelijk enkelvoud).

De stamletters van **וַעֲשִׂי** zijn **ע.ש.ה.** en de betekenis is *maak!*

Pasoek 8

De grondbetekenis van **ע.מ.ד.** is *staan*.

וַיֵּאָכְלוּ is een pausale vorm

פְּסוּק ו

Avraham haastte zich naar de tent

וַיִּמְהַר (מ.ה.ר.) אַבְרָהָם הָאֵהָלָה

naar Sara

אֶל־שָׂרָה

Hij zei: haast je!

וַיֹּאמֶר מְהֵרָה (מ.ה.ר.)

drie maten fijne bloem

שְׁלֹשׁ סָאִים קִמַּח סֶלֶת

knead (het) en maak koeken

לוּשִׁי (ל.ו.ש.) וַעֲשִׂי עֲגוֹת

פְּסוּק ז

En naar het rundvee rende Avraham

וַיָּרֶץ אַבְרָהָם (ר.ו.צ.) אַבְרָהָם

hij nam een mals en goed jong dier

וַיִּקַּח בֶּן־בָּקָר רַךְ וְטוֹב

en gaf het aan zijn bediende

וַיִּתֵּן (נ.ת.ן.) אֶל־הַנֶּעֱר

die haastte zich om het te bereiden

וַיִּמְהַר לַעֲשׂוֹת (ע.ש.ה.) אֹתוֹ

פְּסוּק ח

hij nam boter en melk
 en het jonge dier dat bereid was
 en zette hen het voor
 hij bleef bij zij staan onder de boom en zij aten

וַיִּקַּח (ל.ק.ח.) הַמָּאָה וְחֶלֶב
 וּבֶן־הַבָּקָר אֲשֶׁר עָשָׂה
 וַיִּתֵּן (ג.ת.ן.) לְפָנֵיהֶם
 וְהוּא עֹמֵד עֲלֵיהֶם
 תַּחַת הָעֵץ וַיֹּאכְלוּ

9.8 De Tora uitgelegd: tekst B

- blz 20** Avraham belooft, stelt voor om
- 1 wat water te laten halen zodat ze hun voeten kunnen wassen,
 - 2 hij nodigt zijn gasten uit om in de schaduw van zijn boom wat uit te rusten
 - 3 hij belooft ze een stuk brood.

In werkelijkheid doet hij het volgende, hij geeft:

- 1 koeken
- 2 boter
- 3 melk
- 4 vlees
- 5 een plek in de schaduw van de boom

omdat ze zich anders ongemakkelijk zouden voelen, Avraham kent hen niet eens.

- blz 21** Avraham zit bij de ingang van zijn tent om te zien of er een reiziger langs zou komen die hij dan gastvrij zou kunnen ontvangen.
 (Deze midrasj probeert een reden te vinden waarom 'ה' aan Avraham verscheen door een verband te leggen tussen het vorige hoofdstuk (de בְּרִית מִילָה) en de woorden *op het heetst van de dag* in פְּסוּק א. Omdat er vrijwel nooit iets over weersomstandigheden wordt verteld in de Tora, lijken die overbodig. Bovendien is een warme dag in het mediterrane klimaat van Israël heel normaal. Volgens de verklaarders moeten de woorden *op het heetst van de dag* ergens naar verwijzen, anders hadden ze er niet gestaan).

De extra's van Avraham

- 1 hij wacht niet tot de mannen voorbij komen, maar rent ze tegemoet
- 2 voor de koeken wordt de allerbeste kwaliteit bloem gebruikt
- 3 het vlees komt van een jong en mals dier
- 4 hij zet eten het persoonlijk aan de gasten voor
- 5 hij blijft bij de gasten staan om ze op hun wenken te kunnen bedienen (en aan te moedigen om vooral veel te eten).

blz 22 De tent heeft meerdere openingen, een naar iedere windrichting.

Zodat Avraham en Sara reizigers al van veraf konden zien aankomen, vanuit alle richtingen en ze meteen konden uitnodigen. Of: gasten hoefden nooit te zoeken naar de ingang.

Tamarisk is in het Hebreeuws **אַשָׁל**

blz 23 Beide rabbijnen baseren hun verklaring op de naam van de boom.

Rabbi Jehoeda doet dit dmv een woordspeling, de letters van **אַשָׁל** zijn dezelfde als die van de woordstam **ש.א.ל.**, vragen, maar dan in een andere volgorde.

Rabbi Nechemja ziet in **אַשָׁל** een achrostichon: de beginletters van **אוֹכַל, שְׁתִּיָּה, לִינָה**

Beloof niet, maar doe! Beloof je gasten weinig, zodat ze zich niet opgelaten voelen. Geef ze veel en doe alsof je dat geen of weinig moeite kost, ook al is het in werkelijkheid veel werk.

blz 24

1	verleden tijd 1 ev	מִצְאָתִי	פְּסוּק ג
2	verleden tijd 2 mnl.ev	דִּבְרָתְךָ	פְּסוּק ה
3	verleden tijd 2 mnl mv	עֲבַרְתֶּם	פְּסוּק ה
8	tegenw. tijd mnl. ev	יָשֵׁב	פְּסוּק א
9	tegenw. tijd mnl mv	נֹצְבִים	פְּסוּק ב
4	toekomende tijd 1 ev	וְאִקְחָהּ	פְּסוּק ה
5	toekomende tijd 2 mnl ev	תֵּעָבֵר, תֵּעָשֶׂה	פְּסוּק ג, ה
6	toekomende tijd 3 mnl ev	יִקַּח	פְּסוּק ד
7	toekomende tijd 2 mnl mv	תֵּעָבְרוּ	פְּסוּק ה
12	toek. tijd 3 mv + omkeerwaw	וַיֹּאמְרוּ	פְּסוּק ה
10	gebiedende wijs mnl mv	רְחֹצוּ, וְהִשְׁעֲנוּ, וְסַעְדוּ	פְּסוּק ד, ה
11	werkwoord in pausale vorm	וַיֹּאמֶר	פְּסוּק ג

1	נ.ש.א.
2	ר.א.ה.
3	ר.ו.ץ.
4	ל.ק.ח.
5	נ.ת.ן.

blz 25

<i>hij haastte zich</i>	toek. tijd + omkeerwaw	וַיְמַהֵר	ו	1
<i>hij zei</i>	toek. tijd + omkeerwaw	וַיֹּאמֶר	ו	2
<i>haast je!</i>	gebiedende wijs	מְהֵרָה	ו	3
<i>kneed!</i>	gebiedende wijs	לוּשִׁי	ו	4
<i>maak!</i>	gebiedende wijs	עֲשִׂי	ו	5
<i>hij rende</i>	verleden tijd	רָץ	ז	6
<i>hij nam</i>	toek. tijd + omkeerwaw	וַיִּקַּח	ז	7
<i>hij gaf</i>	toek. tijd + omkeerwaw	וַיִּתֵּן	ז	8
<i>hij haastte zich</i>	toek. tijd + omkeerwaw	וַיְמַהֵר	ז	9
<i>om te maken</i>	infinitief	לַעֲשׂוֹת	ז	10
<i>hij nam</i>	toek. tijd + omkeerwaw	וַיִּקַּח	ח	11
<i>hij maakte</i>	verleden tijd	עָשָׂה	ח	12
<i>hij gaf</i>	toek. tijd + omkeerwaw	וַיִּתֵּן	ח	13
<i>staande, hij staat</i>	participium, teg. tijd	עֹמֵד	ח	14
<i>zij aten</i>	toek. tijd + omkeerwaw	וַיֹּאכְלוּ	ח	15

blz 26

- 1 de families van de **aarde**
- 2 het **huis** van je vader
- 3 het **stof** van de aarde
- 4 de **eiken** van Mamree
- 5 de **water**bron
- 6 de **vrouw** van Avram
- 7 de **stem** van Saraj
- 8 het **land** Kena'an
- 9 een **engel** van de Eeuwige
- 10 de **weg** naar Sjoer
- 11 de **slavin** van Saraj
- 12 **vader** van vele volkeren
- 13 een eeuwigdurend **verbond**
- 14 **koningen** van volkeren
- 15 de **opening** van de tent
- 16 het **heetst** van de dag
- 17 een eeuwigdurend **bezit**
- 18 een **stuk** brood
- 19 tarwe**bloem**
- 20 een jong **rund**

blz 27 Klemtoon op de **voorlaatste** lettergreep:

וַיֹּאמֶר (wajomer)

קִמַּח (kemach)

סֹלֶת (solet)

לוֹשִׁי (loesjie)

Klemtoon op de **twee na laatste** lettergreep:

הָאֵחֵלָה (ha'ohela)

Het woord אַבְרָהָם (pasoek 7) heeft een etnachta.